

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
BỘ MÔN LUẬT

PGS. Luật học NGUYỄN HỮU VIỆN (Chủ biên)

GIÁO TRÌNH
**PHÁP LUẬT
ĐẠI CƯƠNG**

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

(10)

THU VIEN
34(V)
218

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
BỘ MÔN LUẬT
PGS luật học NGUYỄN HỮU VIỆN (Chủ biên)

THU VIEN
TRƯỜNG CAO ĐẲNG C. NHÀ NƯỚC
05-05
00128

GIÁO TRÌNH PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG

THU VIEN
TRƯỜNG CAO ĐẲNG C. NHÀ NƯỚC

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI
TRUNG TÂM THÔNG TIN THU VIEN
03 75
00128

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC - 1998

LỜI NÓI ĐẦU

Giáo trình **PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG** do tập thể tác giả Bộ môn Luật Trường đại học Kinh tế quốc dân biên soạn, đã được Nhà xuất bản Giáo dục xuất bản lần đầu năm 1995.

Giáo trình được biên soạn căn cứ vào chủ trương cải cách giáo dục đại học thể hiện trong hai văn bản của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo: "Quy định về cấu trúc và khối lượng kiến thức tối thiểu cho các cấp đào tạo thuộc bậc đại học" và "Quy định về khối lượng kiến thức giáo dục đại cương tối thiểu cho giai đoạn I của chương trình đại học".

Giáo trình đã được sử dụng cho việc đào tạo ở giai đoạn I của sinh viên Trường đại học Kinh tế quốc dân thuộc các hệ đào tạo của trường, cũng như một số trường đại học không chuyên luật khác.

Trong lần xuất bản này, giáo trình đã được sửa đổi, bổ sung nhằm bảo đảm quán triệt các quan điểm của Đảng và Nhà nước ta về xây dựng Nhà nước và pháp luật Việt Nam cũng như bảo đảm cập nhập các văn bản quy phạm pháp luật hiện hành.

Tập thể tác giả biên soạn giáo trình gồm:

PGS Nguyễn Hữu Viện : Bài mở đầu, chương I, III, IV.

Giảng viên chính Phạm Văn Luyện : chương II, V.

PTS Trần Thị Hoà Bình : chương VII.

PTS Nguyễn Hợp Toàn : chương VI.

Chủ biên : PGS luật học Nguyễn Hữu Viện

Tập thể tác giả mong nhận được ý kiến đóng góp của các bạn sử dụng giáo trình để tiếp tục hoàn chỉnh giáo trình trong các lần xuất bản sau.

Hà Nội, tháng 2 năm 1998

Các tác giả

Bài mở đầu

ĐỐI TƯỢNG VÀ NỘI DUNG

MÔN HỌC PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG

1) Nhà nước và pháp luật là những hiện tượng xã hội rất đa dạng và phức tạp, cũng là một trong những vấn đề cơ bản nhất của đời sống chính trị trong các xã hội có giai cấp. Nghiên cứu vấn đề Nhà nước và pháp luật, do đó là một vấn đề được mọi quốc gia hết sức quan tâm. Nhà nước và pháp luật là đối tượng nghiên cứu của nhiều môn khoa học xã hội nói chung và khoa học pháp lý nói riêng ; tuy nhiên mỗi môn khoa học pháp lý chỉ nghiên cứu một góc độ khác nhau của vấn đề này. Chẳng hạn, môn lý luận nhà nước và pháp luật có đối tượng nghiên cứu là những vấn đề mang tính lý luận chung và cơ bản nhất của Nhà nước và pháp luật; môn lịch sử nhà nước và pháp luật nghiên cứu quá trình phát sinh, phát triển của vấn đề nhà nước và pháp luật theo quan điểm lịch sử; trong khi đó các môn khoa học pháp lý chuyên ngành (như luật hành chính, luật lao động, luật dân sự v.v...) lại lấy những quy phạm, những chế định của các ngành luật cụ thể làm đối tượng nghiên cứu.

PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG là một môn học trong hệ thống khoa học pháp lý Việt Nam có đối tượng nghiên cứu là những vấn đề chung và cơ bản nhất của nhà nước và pháp luật nói chung và của Nhà nước và pháp luật Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Đó là những khái niệm, phạm trù khoa học pháp lý cơ bản như : bản chất, đặc điểm của Nhà nước và pháp luật, vai trò của Nhà nước và pháp luật trong quản lý xã hội,

hình thức pháp luật và hệ thống pháp luật, cơ chế điều chỉnh của pháp luật đối với quan hệ xã hội. Trong hệ thống pháp luật của Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam, môn PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG nghiên cứu một cách đại cương một số ngành luật chủ yếu .

2) Nội dung của môn PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG được xác định trước hết là dựa trên cơ sở đối tượng nghiên cứu của nó và sau nữa là căn cứ vào một số yếu tố khách quan chi phối như : mục tiêu đào tạo, quỹ thời gian cho môn học, nội dung các môn học có liên quan v.v... Từ những cơ sở trên đây, giáo trình môn học PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG dùng cho sinh viên giai đoạn I của các trường Đại học kinh tế được thiết kế thành hai học phần. Học phần một, trình bày những nét đại cương về Nhà nước và pháp luật, những khái niệm pháp lý cơ bản như : Bản chất, đặc điểm, vai trò của Nhà nước và Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam, đặc điểm, bản chất của pháp luật, cơ chế điều chỉnh của pháp luật đối với quan hệ xã hội, hình thức pháp luật, hệ thống pháp luật .

Học phần hai, giới thiệu tổng quát một số ngành luật phổ biến nhất mà người cán bộ quản lý kinh tế và kinh doanh cần nắm vững : đó là luật hành chính, luật dân sự, luật hình sự cùng với những nội dung cơ bản của pháp luật tổ tụng của các ngành luật đó.

Với những nội dung trên đây, cơ cấu của giáo trình PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG bao gồm :

Bài mở đầu : Đối tượng và nội dung môn pháp luật đại cương

Chương I : Đại cương về Nhà nước

Chương II : Đại cương về pháp luật

Chương III : Hình thức pháp luật

Chương IV : Hệ thống pháp luật

Chương V : Luật hành chính Việt Nam

Chương VI : Luật dân sự Việt Nam

Chương VII : Luật hình sự Việt Nam

3) Môn PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG đưa vào giảng dạy ở giai đoạn I nhằm các mục đích sau đây :

- Cung cấp cho sinh viên những kiến thức pháp lý cơ bản, hiện đại, có hệ thống để họ tìm hiểu, nhận thức pháp luật và tạo cơ sở lý luận cho họ học tập, nghiên cứu các môn khoa học pháp lý khác ở giai đoạn II của chương trình đào tạo.

- Xây dựng ý thức pháp luật xã hội chủ nghĩa cho sinh viên, tạo điều kiện để họ có thể tuân thủ và chấp hành đúng đắn và nghiêm chỉnh luật pháp của Nhà nước cũng như nội quy, quy chế của Nhà trường trong thời gian học tập và của các cơ quan, tổ chức sau khi tốt nghiệp.

4) Cũng như các môn khoa học pháp lý khác, môn PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG có cơ sở phương pháp luận là chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử. Ngoài ra môn học còn áp dụng các phương pháp nghiên cứu cụ thể như : Phương pháp xã hội học, phương pháp phân tích và tổng hợp, phương pháp so sánh v.v...

Xuất phát từ mục tiêu đào tạo của các trường đại học kinh tế, môn PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG không đi sâu vào học thuật của các khái niệm, phạm trù pháp lý, mà luôn luôn gắn với thực tiễn luật pháp của Nhà nước và việc chấp hành pháp luật trong đời sống xã hội. Vì vậy bài giảng, giáo trình và các sách tham khảo, các văn bản pháp quy của Nhà nước là phương tiện quan trọng bảo đảm sự thành công của việc nghiên cứu môn học.

MỤC LỤC

	Trang
Lời mở đầu	3
Bài mở đầu	5
Chương I : Đại cương về Nhà nước	8
Chương II : Đại cương về pháp luật	43
Chương III : Hình thức pháp luật	72
Chương <u>IV</u> : Hệ thống pháp luật	93
Chương V : Luật hành chính Việt Nam	105
Chương VI : Luật dân sự Việt Nam	139
Chương <u>VII</u> : Luật hình sự Việt Nam	224